

lesbrief nationale poëzieweek en nationale voorleesweek 2024

Beste leerkracht,

In deze lesbrief vindt u lessuggesties bij de Groningse gedichten Peerdenbloum en Pappegoai Lorre. We doen suggesties voor de groepen 1 t/m 8.

In de activiteiten is rekening gehouden met een meertalige aanpak: de Groningse taal wordt gebruikt als startpunt om met de kinderen ook over andere talen te praten.

We wensen u veel plezier met de gedichten en de lessuggesties.

Groutnis,

Fieke, Kim, Patricia en Henk

Lessuggesties bij Peerdenbloum

Groep 1 t/m 4

Voorlezen en betekenis geven

- Lees het gedicht voor.
- Vraag de kinderen of ze kunnen uitleggen waar het gedicht over gaat.
- Lees het gedicht een tweede keer voor en vraag de kinderen om nauwkeurig te luisteren.
- Probeer samen de betekenis van de woorden vast te stellen.
- Bespreek de woorden die in het Nederlands zijn.
- Bespreek daarna de andere woorden. Op welke Nederlandse woorden lijken ze? Zijn er woorden die lijken op woorden in een andere taal dan het Nederlands?
- Welke woorden zijn zo anders dat ze onbegrijpelijk zijn? Bedenk samen wat deze woorden zouden kunnen betekenen. Gebruik hierbij de context van de tekst.
- Lees het gedicht nogmaals voor.
- Vertel dat de kinderen een gedicht hebben gehoord in het Gronings. Gronings is een taal, net als Duits, Frans, Engels en alle andere talen die er op de wereld zijn.
- Inventariseer onder de kinderen of en waar ze in hun eigen omgeving in aanraking komen met de Groningse taal.
- Bespreek ook welke talen de kinderen spreken. Misschien zijn er kinderen in de klas die thuis een andere taal spreken dan op school. Vraag of de kinderen erover willen vertellen.

Bewegingen bij het gedicht

- Lees het gedicht voor.
- De kinderen doen alsof ze een uitgebloeide paardenbloem plukken. Heel voorzichtig want anders vallen de pluisjes eraf.
- De kinderen doen alsof ze paardenbloem voor hun mond houden.
- Bij 'pssffffffft' blazen alle kinderen hun pluisjes weg.
- Dan pakken ze hun belleblaas (als je echte hebt is dit fantastisch, maar doen alsof kan ook heel goed). Draai het dopje los. Doop het staafje met het ringetje in het sop en blaas.
- Iedere keer dat je opnieuw blaast moet eerst het ringetje weer in het sop.
- Varieer met blazen:
- Met een hele lange adem blaas je een supergrote luchtbel.
- Met kleine pufjes blaas je kleine belletjes snel achter elkaar.
- Laat de kinderen fantaseren over de kleuren die hun bellen hebben.
- Zit er geel bij? Net als een paardenbloem. Welke kleuren nog meer?
- Vraag welke kleuren de kinderen kennen. Kennen ze deze kleuren ook in een andere taal?
- Sluit af door de dopjes weer op de bellenblaaspotjes te draaien en de bellenblazen op te bergen.

Lessuggesties bij Peerdenbloum én Pappegoai Lorre

Groep 5 t/m 8

Voorlezen, samen lezen en betekenis geven

- Lees het gedicht voor.
- Vraag de kinderen of ze kunnen uitleggen waar het gedicht over gaat.
- Lees het gedicht een tweede keer voor en vraag de kinderen om nauwkeurig te luisteren.
- Probeer samen de betekenis van de woorden vast te stellen.
- Bekijk met de kinderen het gedicht op het digibord.
- Bespreek de woorden die in het Nederlands zijn.
- Bespreek daarna de andere woorden. Op welke Nederlandse woorden lijken ze? Zijn er woorden die lijken op woorden in een andere taal dan het Nederlands?
- Welke woorden zijn zo anders dat ze onbegrijpelijk zijn? Bedenk samen wat deze woorden zouden kunnen betekenen. Gebruik hierbij de context van de tekst.
- Lees het gedicht samen hardop.
- Vertel dat de kinderen een gedicht hebben gelezen in het Gronings. Gronings is een taal, net als Duits, Frans, Engels en alle andere talen die er op de wereld zijn.
- Inventariseer onder de kinderen of en waar ze in hun eigen omgeving in aanraking komen met de Groningse taal.

Zelf een gedicht schrijven met Groningse woorden

- Ga je door op het gedicht Peerdenbloum kies dan voor gerelateerde onderwerpen zoals bloemen, natuur, buiten. Ga je door met het gedicht Pappegoai Lorre kies dan voor onderwerpen zoals vogels, dieren of kleuren. Als leerlingen zelf een passende associatie hebben, dan is dat ook goed.
- Stap 1 Geef alle leerlingen een A4'tje. In het midden schrijven ze hun onderwerp. Vervolgens maken ze een woordweb met woorden die passen bij het woord in het midden. (5 minuten)
- Stap 2 Vraag de kinderen een plek te bedenken waar ze graag zijn. Dit schrijven ze op de achterkant van het woordweb. Laat de kinderen in steekwoorden beschrijven hoe ze zich voelen als ze op hun favoriete plek zijn. (2 minuten)
- Stap 3 Vraag de kinderen naar activiteiten die ze graag doen. Dit schrijven ze ook op de achterkant van het woordweb. Vraag de kinderen in steekwoorden te beschrijven hoe ze zich voelen als ze met hun favoriete activiteiten bezig zijn. (2 minuten)
- Stap 4 Met de input die ze nu hebben verzameld schrijven de kinderen een eerste versie van hun gedicht bij het onderwerp dat ze in het midden van hun woordweb hebben staan. Gebruik de onderstaande zinnen om aan te vullen:
  - Ik zie...
  - Ik ben...
  - Ik denk...
  - Ik voel...
  - Ik wens....
- Stap 5 Nu de basis van het gedicht er is kunnen de kinderen beginnen met de herschrijfrondes. Bij het hardop lezen van een gedicht merk je vaak waar het ritme niet goed is. Dit zijn plekken waar je een zin korter of juist langer kunt maken. Of waar je kunt kiezen voor een ander woord dat beter klinkt of lekkerder uitspreekt.
- Vraag de leerlingen of ze hun gedicht beeldender kunnen maken. Je kunt zeggen dat het onweert, maar als je beelden taal gebruikt dat zou je kunnen schrijven dat het rommelt en dondert in de wolken.
- In de laatste herschrijfronde gaan de kinderen woorden uit hun gedicht vervangen door Groningse woorden. Hiervoor kunnen ze gebruikmaken van de online tool Woordwaark. (www.woordwaark.nl). Vraag de kinderen om in iedere zin een Gronings woord te gebruiken.
- Stap 6 Organiseer een voorleesronde. Alle kinderen lezen achter elkaar

hun gedicht voor. Tussen de gedichten blijft het stil. Pas als het laatste gedicht is geweest mag er applaus klinken.

- Om in gedachten te houden:
- Een gedicht hoeft niet te rijmen. Dit zorgt voor meer creatieve vrijheid en voorkomt rijm dwang.
- Het schrijven van een gedicht is een creatief proces dat zich in meerdere schrijfrondes vormt. Een gedicht komt nooit in één poging goed op papier. Vertel de kinderen dat ze eerst verschillende kladversies gaan maken. Dit geeft ruimte voor onderzoek en experiment.

Lessuggestie bij Peerdenbloum

Groningse woorden zoeken, namen voor bloemen en planten

- Een peerdenbloum groeit in het gras, vaak langs de kant van de weg.
- Verdeel de leerlingen in groepjes. Geef ieder groepje een leeg vel papier, A3-formaat.
- Vraag ieder groepje zoveel mogelijk namen van bloemen en planten op te schrijven die ze kennen uit hun omgeving. Komen ze tot heel weinig, dan kunnen ze kijken in plantengidsen (schoolbibliotheek) of op internet.
- Laat de kinderen vervolgens de Groningse naam van de bloem/plant onder de Nederlandse benaming schrijven. Eventueel met een andere kleur.
- <https://www.woordwaark.nl/> is een handige site om achter de Groningse woorden te komen.
- Als er nog tijd over is kunnen de kinderen bij iedere plant/bloem een tekening maken (goed kijken en zo nauwkeurig mogelijk natekenen).
- De groepjes presenteren aan elkaar de planten/bloemen en hun Groningse benamingen.

Lessuggestie bij Pappegoai Lorre

Spelletje met kleuren

- Laat de kinderen alle kleuren zoeken die in het gedicht worden genoemd. (Rood, oranje, geel, gruin (groen))
- Vul de lijst aan met andere kleuren en laat de kinderen onderzoeken wat de Groningse naam is van de andere kleuren. Dit kan met <https://www.woordwaark.nl/>
- Laat de leerlingen kolommen toevoegen met kleuren in andere talen die ze kennen. De resultaten wisselen ze uit in groepjes.
- Leerlingen kunnen elkaar de namen van de kleuren leren in de verschillende (thuis)talen die ze hebben toegevoegd.
- Doe er een spelletje mee: een van de leerlingen zegt de naam van een kleur in een taal naar keuze. De andere leerlingen bedenken welke kleur het is en wijzen in de klas iets aan in die kleur.

Regenboog collage

- Verzamel een heleboel tijdschriften. Geef de kinderen een A3-tekenpapier van zware kwaliteit. Maak met verschillende tinten blauwe ecoline een blauwe achtergrond.
- Vervolgens scheuren de kinderen uit de tijdschriften stukjes papier in de kleuren van de regenboog. Op de blauwe achtergrond plakken ze de stukjes papier in verschillende kleurbanen in een boog. Zo ontstaat een regenboog van mozaïek.
- Laat de leerlingen in iedere baan de naam van de kleur schrijven in alle talen die ze kennen.
- Laat ze tot slot een papegaai knutselen/vouwen en die erbij plakken.
- Hang de werkstukken op in de klas.